

บทที่ ๑

บทนำ

ลักษณะของปัญหา

ปัจจุบันอุตสาหกรรมทอกระสอบป่านได้กลายเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจอีกประเภทหนึ่งอันสามารถเสริมฐานะและโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคงยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะอุตสาหกรรมทอกระสอบเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบ คือ ปอ ซึ่งผลิตได้เองภายในประเทศ ทำให้เกิดประโยชน์และช่วยพยุงราคาปอไม่ให้ตกต่ำในปีที่ผลผลิตปอมีมากจนล้นตลาด และยังช่วยให้คนมีงานทำเพิ่มมากขึ้น เพราะปัจจุบันโรงงานทอกระสอบป่านมีจำนวน 10 โรงงาน และจะเปิดใหม่ในปี 2518 อีก 2 โรงงาน จึงมีการใช้แรงงานจำนวนมากเพื่อดำเนินการผลิตในช่วงต่าง ๆ ของการผลิตตั้งแต่การคัดปอ การป้อนปอเข้าเครื่องนวด เครื่องสาง การคุมเครื่องปั่นด้าย และเครื่องทอ เครื่องคัดเย็บ แรงงานที่ทำงานในช่วงต่าง ๆ เหล่านี้มีประมาณ 15,000 คน¹

ความสำคัญอีกประการหนึ่ง คืออุตสาหกรรมทอกระสอบสามารถผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าอย่างได้ผลดียิ่ง เป็นการช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศของไทยที่ต้องใช้ซื้อกระสอบมาสนองความต้องการภายในประเทศ และยังเป็นอุตสาหกรรมที่นำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศปีละหลายร้อยล้านบาท ประเทศไทยได้เปลี่ยนฐานะจากผู้นำเข้ากระสอบปีละประมาณ 30 - 35 ล้านบาท มาเป็นผู้ผลิตและส่งออกตั้งแต่ปี 2501 ซึ่งในปี 2515 ไทยได้ส่งกระสอบออกไปจำหน่ายต่างประเทศ 26 ล้านใบ เป็นมูลค่า 170 ล้านบาท และในปี 2516 เพิ่มเป็น 48 ล้านใบ เป็นมูลค่า 485 ล้านบาท²

ปัญหาของอุตสาหกรรมทอกระสอบที่ประสบอยู่ขณะนี้ คือปัญหาคุณภาพของกระสอบซึ่งมีคุณภาพต่ำกว่าคู่แข่งและปัญหาการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของต้นทุนการผลิตกระสอบที่เนื่องมาจากภาวะทาง

¹ สมาคมอุตสาหกรรมทอกระสอบไทย

² กรมศุลกากร

เศรษฐกิจที่มีความรุนแรงทั่วไปขณะนี้ มีปัจจัยหลายประการผลักดันให้ต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมประเภทนี้สูงขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสูงขึ้น รวมทั้งการระวางขนส่งและค่าจ้างแรงงานก็ล้วนแต่เพิ่มสูงขึ้นทั้งสิ้น แต่จะเห็นว่าราคาขายของกระสอบภายในประเทศยังคงใช้ราคาควบคุมของรัฐบาลตั้งแต่ปี 2514 คือ กระสอบขาวสารขนาดมาตรฐาน ขนาด 29" x 43" ราคาใบละ 9.50 บาทเหมือนเดิม และราคากระสอบที่จำหน่ายแก่ต่างประเทศก็มีราคาถูกกว่าในประเทศด้วย ทั้งนี้ เพื่อการรักษาตลาดเพราะกระสอบของเรามีคุณภาพต่ำกว่าประเทศคู่แข่งชั้น คือ อินเดียน และบังกลาเทศ ซึ่งผลิตกระสอบปอกกระเจาที่มีคุณภาพดีกว่าปอกแก้วของไทยที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต จึงก่อให้เกิดปัญหาการตลาดและการจำหน่ายกระสอบไทย ทำให้ตลาดการจำหน่ายอยู่ในวงแคบ

กระสอบจากเส้นใยสังเคราะห์และการพัฒนาการขนส่งสมัยใหม่ เช่น การขนส่งสินค้าแบบ Bulk Handling ได้มีการใช้อย่างกว้างขวาง ดังนั้นการศึกษาถึงปัญหาการผลิตและการจำหน่ายกระสอบระหว่างปี 2512 - 2516 จึงเป็นการวางแนวทางในการวางนโยบายการส่งเสริมของรัฐบาล และแสวงหาทางการขยายตลาดกระสอบปอกของไทยและกำหนดราคาควบคุมกระสอบให้เหมาะสมและยุติธรรมสำหรับผู้ผลิตด้วย

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

การเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องปัญหาการผลิตและการจำหน่ายกระสอบระหว่าง พ.ศ. 2512 - 2516 มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาพอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ คือ

1. เพื่อการศึกษาถึงสถานการณ์กระสอบโดยทั่ว ๆ ไปของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาถึงต้นทุนการผลิตกระสอบของไทยว่าเป็นอย่างไร รวมทั้งกรรมวิธีการผลิต ต้นทุนวัตถุดิบ และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการผลิต และเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตและราคาขาย
3. เพื่อศึกษาถึงต้นทุนการผลิตกระสอบของอินเดียนและบังกลาเทศ อันจะทำให้สามารถเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตของไทยได้
4. เพื่อศึกษาภาวะการจำหน่ายและการตลาดของกระสอบในเรื่องการขยายตลาดการจำหน่ายภายในประเทศและต่างประเทศ วิธีการจัดจำหน่าย ราคา และปริมาณความต้องการภายในประเทศ
5. เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการผลิตและการจำหน่ายของกระสอบไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

จากการศึกษาปัญหาการผลิตและการจำหน่ายกระสอบระหว่าง พ.ศ. 2512 - 2516 จะได้ประโยชน์พอสรุปเป็นหัวข้อได้ ดังนี้

1. ได้รู้ถึงวิธีการผลิตและการจำหน่ายกระสอบในประเทศไทย ความต้องการภายในประเทศ และการค้ากับต่างประเทศ
2. สามารถเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตและราคาขายของกระสอบต่อหน่วย
3. สามารถเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตของไทย กับของอินเดียและบังคลาเทศ
4. เน้นปัญหาในการผลิตและการจำหน่ายกระสอบ และการวางนโยบายของรัฐบาลในการช่วยเหลือ และสนับสนุนอุตสาหกรรมกระสอบในประเทศไทย
5. เผยแพร่ความรู้ รายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทและปัญหาของอุตสาหกรรมทอกระสอบในประเทศไทย อันเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาล และผู้ประกอบการธุรกิจในอุตสาหกรรมทอกระสอบ

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องปัญหาในการผลิตและการจำหน่ายกระสอบ ระหว่าง พ.ศ. 2512 - 2516 นี้ การศึกษาข้อเท็จจริงและความกว้างขวางของการศึกษาเรื่องนี้ทำให้ข้อจำกัดในการศึกษาอยู่บ้าง เช่น การจำกัดเวลาและค่าใช้จ่ายอันทำให้เป็นการยากที่จะศึกษาเรื่องนี้ได้อย่างกว้างขวางและละเอียดสมบูรณ์ทุกประการ โดยเฉพาะตัวเลขและข้อเท็จจริงบางประการที่ได้รับเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตเป็นตัวเลขที่ไม่ค่อยสมบูรณ์นัก เพราะผู้ผลิตในประเทศไทยมักจะไม่เปิดเผยที่แท้จริง เพื่อประโยชน์ของบริษัทในด้านการค้า และอีกประการหนึ่งข้อมูลของอุตสาหกรรมนี้มักจะกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในหน่วยงานต่าง ๆ โดยไม่มีผู้ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมไว้เป็นอย่างดี ผู้เขียนจึงได้พยายามนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มารวบรวมไว้ให้มากที่สุด ดังนั้น การศึกษาปัญหาการผลิตและการจำหน่ายกระสอบในวิทยานิพนธ์นี้ จึงเป็นการศึกษาปัญหาการผลิต และการจำหน่ายกระสอบในระหว่างปี พ.ศ. 2512 - 2516

ขอบเขตของการศึกษา ได้แบ่งสาระสำคัญออกได้ดังนี้คือ บทที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของปอที่ไซ เป็นวัตถุดิบ โดยศึกษาถึงการผลิตและความต้องการปอของโลก การผลิตและความต้อง

ปอในประเทศไทย มาตรฐานเกรดปอ ต้นทุนการผลิต การอัดเบลปอ การตลาดและการจำหน่าย วิธี
การจัดจำหน่าย ความต้องการในประเทศ ราคาการจำหน่ายไปต่างประเทศ ปัญหาและอุปสรรคใน
การผลิตและการจำหน่าย ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปในการแก้ปัญหา

บทที่ 3 เป็นการศึกษาถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมทอกระสอบในประเทศไทยโดยกล่าวถึง
ประวัติความเป็นมาของอุตสาหกรรมผลิต ชนิดของผลิตภัณฑ์ของโรงงานทอกระสอบ ปริมาณการผลิต
และศึกษาถึงโครงสร้างของอุตสาหกรรมทอกระสอบในประเทศไทย สถานที่ตั้งโรงงาน เครื่องจักร
กำลังการผลิต ขนาดของโรงงานและประสิทธิภาพการผลิต แรงงาน

บทที่ 4 เป็นการศึกษาถึงกรรมวิธีการผลิตกระสอบป่าน

บทที่ 5 เป็นการศึกษาถึงต้นทุนการผลิตกระสอบ โดยศึกษาถึงต้นทุนการผลิตกระสอบของไทย
และเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตของไทย อินเดีย และบังกลาเทศ และปัญหาต้นทุนการผลิตกระสอบของไทย

บทที่ 6 เป็นการศึกษาถึงการตลาดและการจำหน่ายกระสอบ โดยกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นใน
อดีต การรวมกลุ่มโรงงาน บทบาทของบริษัทค้ากระสอบสยาม จำกัด การตลาดและการจำหน่ายใน
ประเทศ วิธีการจัดจำหน่าย การกำหนดราคากระสอบ ปริมาณกระสอบคงคลัง การตลาดและการ
จำหน่ายไปต่างประเทศ วิธีการจัดจำหน่าย ประเทศที่เป็นตลาดกระสอบที่สำคัญ นโยบายของรัฐบาล
ในการสนับสนุนและช่วยเหลือ และปัญหาตลาดการจำหน่ายกระสอบของไทย

บทที่ 7 เป็นการศึกษาถึงการแข่งขันของกระสอบเส้นใยสังเคราะห์ในตลาดกระสอบป่าน

บทที่ 8 เป็นการสรุปและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้า
ของอุตสาหกรรมกระสอบไทย

วิธีการศึกษาและค้นคว้า

ในการศึกษา เรื่องปัญหาการผลิตและการจำหน่ายกระสอบนี้ แหล่งที่มาของข้อมูลแบ่งได้เป็น

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ก. การสัมภาษณ์ (Interview) ในการศึกษาเรื่องนี้ผู้เขียนได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์
และประมวลข้อคิดเห็นจากบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในวงการที่เกี่ยวข้องได้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการของ
อินเดีย เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการของสมาคมอุตสาหกรรมทอกระสอบไทย เจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตร
เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ หัวหน้ากะโรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายขายของโรงงาน ตลอดจนผู้ประกอบ

การอุตสาหกรรมทอกระสอบไทย และผู้ปลูกปอ

ข. การเยี่ยมชมโรงงาน (plant visit) ในการศึกษาเรื่องนี้ได้เข้าไปศึกษาสังเกตการณ์ในโรงงานทอกระสอบกระทรวงการคลัง ที่อำเภอวังสัต จังหวัดปทุมธานี เพื่อทราบกรรมวิธีการผลิตและสภาพโรงงาน เครื่องจักร และคนงาน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

1. โดยวิธีรวบรวมข้อมูลจากสถานที่ราชการต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมไว้ เช่น กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมศุลกากร กรมการค้าภายใน สมาคมอุตสาหกรรมทอกระสอบไทย สภาหอการค้าไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และห้องสมุดของมหาวิทยาลัย

2. โดยการศึกษาจากเอกสารและวารสารต่าง ๆ เช่น วารสารธนาคาร ข่าวสารการพาณิชย์ รายงานเศรษฐกิจ และจากบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย